

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 42/05-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti E., spol. s r. o., so sídlom M., zastúpenej advokátom JUDr. D. S., M., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 78/97, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 78/97 **p o r u š i l** základné právo spoločnosti E., spol. s r. o., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Spoločnosti E., spol. s r. o., **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 42/05-11 z 23. februára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti E., spol. s r. o., so sídlom M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 78/97 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť IV. senát ústavného súdu, pretože v roku 2004 a v roku 2005 v súlade s rozvrhom práce na tento rok bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom IV. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu uznesením z 31. mája 2005 Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2005 sp. zn. Spr 1164/04 rozhodlo, že s účinnosťou od 8. júna 2005 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prejednávajú v I. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prejedнала a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

1. 1 Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu sťažovateľky vydal okresný súd platobný rozkaz sp. zn. 1 Rob 561/96 z 9. mája 1996, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. júla 1996. Na základe uvedeného exekučného titulu sa sťažovateľka domáhala vykonania exekúcie návrhom podaným 27. decembra 1996 Exekútorskému úradu M., súdnemu exekútorovi M. S., M. (ďalej len „súdny exekútor“). Dňa 27. januára 1997 súdny exekútor podal okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie 12. februára 1997 pod sp. zn. 2 Er

78/97-4, č. 5301*001669. Povinný proti exekúcii vzniesol námietky 8. apríla 1997, o ktorých okresný súd do podania sťažnosti ústavnému súdu nerozhodol.

Podľa názoru sťažovateľky *„keďže Okresný súd v Banskej Bystrici napriek početným žiadostiam a sťažnostiam nebol od zaslania spisu exekútorom, t. j. od 21. 4. 1997 schopný vytyčiť pojednávanie, vec prerokovať a vo veci rozhodnúť, došlo k porušeniu základného práva uvedeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. (...). Nerozhodnutím Okresného súdu v Banskej Bystrici v danej veci po uvedení doby sťažovateľ, ako podnikateľský subjekt stratili možnosť disponovať s finančnými prostriedkami, ako aj s úrokmi, ktoré sa s oddiaľovaním konania stále zvyšujú. Sťažovateľ si preto uplatňuje finančné zadosťučinenie (...)*“.

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia označeného základného práva žiadala, aby ústavný súd *„vo svojom rozhodnutí prikázal Okresnému súdu v Banskej Bystrici, aby tento vo veci podľa zákona č. 99/1963 Zb. (Občianskeho súdneho poriadku) v platnom znení konal a rozhodol a do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatil sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- Sk“*.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom JUDr. G. S., listom z 22. novembra 2004 sp. zn. Spr 4069/04 a neskôr zastúpený jej predsedníčkou JUDr. J. D. listom zo 6. apríla 2005 sp. zn. Spr 768/05 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedeným vyjadreniam okresného súdu z 20. apríla 2004.

2. 1 Okresný súd zaujal k veci nasledovné stanovisko:

„Povinný M. Š. podal v uvedenej exekučnej veci námietky proti exekúcii (podľa § 50 Exekučného poriadku), v ktorých spochybnil vykonateľnosť samotného exekučného titulu – platobného rozkazu tunajšieho súdu č. k.: 1 Rob 561/96-13, zo dňa 9. 5. 1996. V námietkach i do zápisnice spísanej na súde dňa 17. 3. 2000 (č. l. 18 spisu) uviedol, že uvedený platobný rozkaz mu nebol nikdy doručený a podpis na doručenke (...), ktorou mu bol platobný rozkaz

doručovaný nie je jeho. Doručovanie predmetného platobného rozkazu bolo realizované Mestskou políciou Banská Bystrica (pretože predchádzajúce doručovanie prostredníctvom pošty bolo neúčinné). Keďže zo sprievodného listu Mestskej polície Banská Bystrica zo dňa 4. 7. 1996 (č. l. 20 spisu I Rob 561/96), ktorým bola vrátená podpísaná doručenka nie sú zrejmé základné relevantné informácie [napr. komu bola zásielka osobne doručená (...)], súd sa snažil dotazom na Mestskú políciu Banská Bystrica zistiť totožnosť ich pracovníka, ktorý doručovanie realizoval (...). Mestská polícia takúto informáciu nebola schopná podať (...). Táto skutočnosť (objektívna nemožnosť zistiť relevantné informácie ohľadom doručovania platobného rozkazu) mala výrazný negatívny vplyv na plynulosť konania a na to, že o námietkach nebolo do súčasnej doby rozhodnuté.“

2. 2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení k uvedenému stanovisku okresného súdu uviedol:

„Okresný súd v Banskej Bystrici vo svojom vyjadrení zo dňa 22. 11. 2004 neuvádza žiadne relevantné dôvody, ktoré by ospravedlňovali prieťahy, ku ktorým došlo v uvedenom konaní. (...) Zo samotného popisu procesných úkonov súdu vyplýva, že preverovanie skutočností, či došlo k platnému doručeniu exekučného titulu, (platobného rozkazu), trvalo viac ako sedem rokov. Vzhľadom na uvedené skutočnosti považujeme našu sťažnosť v celom rozsahu za opodstatnenú.

(...) súhlasíme s tým aby podľa § 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti, len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo spisu okresného súdu sp. zn. 2 Er 78/97 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav napadnutého konania:

Na základe návrhu sťažovateľky na vykonanie exekúcie, ktorý bol súdnemu exekútorovi doručený 27. decembra 1996, podal okresnému súdu 27. januára 1997 súdny exekútor žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe právoplatného a vykonateľného exekučného titulu, ktorým bol platobný rozkaz okresného súdu sp. zn. 1 Rob 561/96 z 9. mája 1996 (nadobudol právoplatnosť 16. júla 1996).

Poverenie na vykonanie exekúcie udelil okresný súd súdnemu exekútorovi 12. februára 1997 pod sp. zn. 2 Er 78/97- 4, č. 5301*001669.

Podaním doručeným súdnemu exekútorovi 9. apríla 1997 podal povinný proti exekúcii námietky, v ktorých spochybnil právoplatnosť exekučného titulu (platobný rozkaz), pretože mu podľa jeho tvrdenia nebol doručený. Námietky povinného boli 21. apríla 1997 súdnym exekútorom zaslané na vybavenie okresnému súdu.

Okresný súd výzvou z 5. novembra 1998 adresovanou Mestskej polícii Banská Bystrica, ktorá platobný rozkaz (exekučný titul) doručovala povinnému, zisťoval, či došlo k jeho platnému doručeniu (odpoveď doručená okresnému súdu 18. novembra 1998).

Dňa 1. marca 2000 okresný súd nariadil výsluch povinného na 17. marec 2000, na ktorom povinný opätovne vyhlásil, že platobný rozkaz mu nebol doručený a podpis na súdnej doručenke je len napodobneninou jeho podpisu s tým, že v čase doručovania sa pravdepodobne zdržiaval v zahraničí. Na základe výzvy okresného súdu z 23. septembra 2004 povinný 4. októbra 2004 oznámil okresnému súdu mená osôb, ktoré pravdepodobne v jeho mene prevzali platobný rozkaz.

Po viacnásobných urgenciách súdneho exekútora (30. septembra 1997, 28. januára 1998, 25. mája 1998, 3. septembra 1998 a 13. januára 2000), ako aj samotnej sťažovateľky (4. marca 2002, 16. septembra 2002 a 16. marca 2004) okresný súd uznesením sp. zn. 2 Er 78/97 z 29. novembra 2004 námietkam povinného proti exekúcii vyhovel. Sťažovateľka (v procesnom postavení oprávneného) podala 11. apríla 2005 proti predmetnému uzneseniu okresného súdu odvolanie, ktoré bolo 6. mája 2005 zaslané na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o námietkach proti exekúcii vedenom pod sp. zn. 2 Er 78/97, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako oprávnená, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania, ktoré trvá viac než sedem rokov, podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom. Zo stanoviska okresného súdu tiež vyplýva, že *„sťažovateľka nespôsobilá v konaní žiadne prietahy“*.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný, resp. nepreukázal vo veci relevantnú procesnú činnosť minimálne v období od 21. apríla 1997 (keď mu boli súdnym exekútorom doručené

námietky povinného proti exekúcii) do 29. novembra 2004 (keď okresný súd vydal uznesenie, ktorým námietkam povinného vyhovel). Okresný súd teda počas siedmich rokov a siedmich mesiacov vo veci nevykonával prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako oprávnená v napadnutej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého „(...) *skutočnosť (objektívna nemožnosť zistiť relevantné informácie ohľadom doručovania platobného rozkazu) mala výrazný negatívny vplyv na plynulosť konania*“, nemožno akceptovať, pretože úlohou okresného súdu bolo v prvom rade posúdiť, či boli v danom prípade vôbec splnené zákonné podmienky pre konanie o námietkach proti exekúcii podľa § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, a či neprichádzal do úvahy postup podľa § 57 ods. 1 citovaného zákona. Akokoľvek však konanie o námietkach proti exekúcii za žiadnych okolností nemôže trvať sedem rokov a sedem mesiacov. Z ústavnoprávneho, ale aj z iného hľadiska je to zjavne netolerovateľné.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na to, že okresný súd uznesením z 29. novembra 2004 sp. zn. 2 Er 78/97 vyhovel námietkam povinného, teda o námietkach rozhodol, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk, ktoré odôvodnila aj tým, že „(...) *ako podnikateľský subjekt stratili možnosť*

disponovať s finančnými prostriedkami, ako aj s úrokmi, ktoré sa s oddaľovaním konania stále zvyšujú“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje vzhľadom na dlhodobú bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu za primerané v požadovanej výške 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na to, že sťažovateľka si neuplatnila náhradu trov právneho zastúpenia, ústavný súd sa touto otázkou nezaoberal.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2005